(ร่าง) แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ "การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง" (พ.ศ.๒๕๖๓)

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

จากสถานการณ์ฝุ่นละอองเกินมาตรฐานในช่วงต้นปีของทุกปี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก$PM_{2.5}$ ในกรุงเทพมหานคร/ปริมณฑล และในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรี มีมติรับทราบแนวทางและมาตรการฯ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ และต่อมาในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ คณะรัฐมนตรี มีมติให้ "การแก้ไขปัญหามลภาวะด้านฝุ่นละออง" เป็นวาระแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ "การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง" และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๒มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ "การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง" เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการแกไขปัญหาฝุ่นละอองในภาพรวมของประเทศและในพื้นที่วิกฤติ โดยการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในทุกภาคส่วน และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการขั้นตอน/การปฏิบัติงานที่ชัดเจนในช่วงสถานการณ์วิกฤตปัญหาฝุ่นละอองด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่(๑) การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่(๒) การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด) และ(๓)การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอบคุณทุกหน่วยงานที่จะร่วมกันนำแผนปฏิบัติการฯ สู่การปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ ตามบทบาทของหน่วยงานให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งระยะเวลา ๑ ปีที่ผ่านมา หน่วยงานได้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมีการบูรณาการทุกภาคส่วน แต่เพื่อให้แผนปฏิบัติการฯ มีความครบถ้วนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงได้มีการทบทวนแผนปฏิบัติการฯ โดยได้มีการประเมินผลสถานการณ์และการดำเนินงานที่ผ่านมา ปัญหาอุปสรรค นโยบายของรัฐบาล ข้อเสนอแนะคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ร่วมถึงหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ นำมาประมวลผลและปรับปรุงเพื่อให้แผนปฏิบัติการฯ มีประสิทธิภาพสูงสุด

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
พฤศจิกายน ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	**๑**
บทที่ ๒ แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง”	**๘**
มาตรการที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่	๙
มาตรการที่๒การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด)	๒๑
มาตรการที่๓การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ	๓๐
บทที่ ๓ กลไกการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองและการติดตามประเมินผล	**๔๗**
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก อักษรย่อและชื่อหน่วยงาน	

บทที่ ๑
บทนำ

๑. ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ พิจารณาเห็นว่าปัญหาฝุ่นละอองมีค่าสูงเกินค่ามาตรฐานที่เกิดขึ้นเป็นประจำและเป็นปัญหาในหลายจังหวัดของพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสุขภาพของประชาชน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเป็นปัญหาสำคัญไปยังจังหวัดข้างเคียงในภูมิภาคอีกด้วย โดยแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองที่สำคัญ ได้แก่ การเผาในที่โล่ง การจราจรขนส่ง และอุตสาหกรรม การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เป็นระบบ โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้การแก้ไขปัญหามลภาวะด้านฝุ่นละอองเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นกลไกหลักร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๒. แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง”

การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติฯ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒จะดำเนินการโดยจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๗ เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เป็นรูปธรรมโดยเร็ว นำไปสู่เป้าหมายประเทศ "สร้างอากาศดี เพื่อคนไทย และผู้มาเยือน"

๓. สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก

ฝุ่นละออง หมายถึงอนุภาคของแข็งหรือของเหลวที่มีอยู่ในอากาศ ฝุ่นละอองเกิดจากกิจกรรมต่างๆ ทั้งโดยธรรมชาติและจากกิจกรรมของมนุษย์ สำหรับปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองมักเกิดจากฝุ่นละอองขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการเผาไหม้ต่างๆ เช่น การเผาไหม้ของน้ำมันดีเซล การเผาเศษวัชพืช ขยะ และปฏิกิริยาเคมีในอากาศ โดยมีแหล่งกำเนิดมาจาก

๑) การคมนาคมและขนส่งจากสถิติ กรมการขนส่งทางบก รายงานสถิติจำนวนรถจดทะเบียนใหม่ในแต่ละปีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๑ มีจำนวนรถจดทะเบียนใหม่ ๓.๐๙ ล้านคัน และ ณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีจำนวนรถจดทะเบียนใหม่ ๐.๕๔ ล้านคัน จากสถิติรถจดทะเบียน พบว่าจำนวนรถที่จดทะเบียนสะสมทั่วประเทศ ณ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มี ๓๙.๗๒ ล้านคัน เป็นรถดีเซล ๑๐.๙๓ ล้านคัน โดยในกรุงเทพมหานคร มี ๑๐.๓๓ ล้านคัน และเป็นรถดีเซล ๒.๗ ล้านคัน ซึ่งปริมาณการจำหน่ายน้ำมันดีเซล ในปี ๒๕๖๑ ทั่วประเทศ จำนวน ๒๓.๐๙ พันล้านลิตร แบ่งเป็นในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๗.๐๙ พันล้านลิตร ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ ซึ่งปริมาณการจำหน่ายน้ำมันดีเซลทั่วประเทศ จำนวน ๒๒.๖๘ พันล้านลิตร แบ่งเป็นในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๖.๘๖ พันล้านลิตร

๒) การเผาในที่โล่งจากข้อมูลสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ที่ได้มีการติดตามตรวจสอบสถานการณ์ไฟป่าในพื้นที่ประเทศไทยจากดาวเทียม Suomi NPP ระบบ VIIRS ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม – ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ พบว่ามีจุดความร้อนสะสม (Hotspot) โดยส่วนใหญ่เกิดจุดความร้อนสะสมในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือ และพบสูงสุดในเดือนมีนาคมโดยเมื่อวิเคราะห์แยกตามการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบจุดความร้อนสะสมสูงสุดในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ รองลงมาเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ชุมชน และอื่นๆ

๓) ภาคอุตสาหกรรม จากข้อมูลกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งรายงานสถิติสะสมของโรงงานอุตสาหกรรมในปี ๒๕๖๐ มีจำนวน ๑๓๙,๔๔๖ แห่งโดยเป็นโรงงานจำพวกที่ ๓ เป็นโรงงานขนาดใหญ่ ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องได้รับอนุญาตประกอบกิจการก่อนถึงจะประกอบกิจการได้ จำนวน ๗๘,๗๙๘ โรง

๔) การก่อสร้าง มีทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดฝุ่นละอองโดยตรง เช่น ฝุ่นที่เกิดจากกิจกรรมการก่อสร้าง ฝุ่นจากการทำงานของเครื่องจักร ฝุ่นจากการขนส่งวัสดุก่อสร้างฝุ่นจากการเปิดหน้าดิน ฝุ่นที่เกิดจากการเข้า-ออกพื้นที่โครงการก่อสร้าง และในทางอ้อม โดยการก่อสร้างซึ่งทำให้พื้นผิวจราจรลดลง ทำให้การจราจรติดขัด ส่งผลให้การระบายมลพิษจากยานพาหนะสูงขึ้น

๕) หมอกควันข้ามแดนเนื่องจากมลพิษทางอากาศสามารถแพร่กระจายไปได้ในระยะไกลทำให้ในช่วงต้นปี ระหว่างเดือน มกราคม - เมษายน ที่ประเทศไทยเกิดปัญหาสถานการณ์ฝุ่นละอองในพื้นที่ภาคเหนือ ๙ จังหวัด ส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจากหมอกควันข้ามแดน

สำหรับสถานการณ์ฝุ่นละอองภาคใต้ ประเทศไทยอาจได้รับผลกระทบในช่วงกลางปีระหว่างเดือน มิถุนายน - กันยายน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเผาป่าพรุบนเกาะสุมาตรา เกาะบอร์เนียวในประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งเมื่อลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดผ่านประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวจะพัดเอาฝุ่นละออง จากเกาะสุมาตราเข้าสู่ภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย ซึ่งส่งผลให้หลายจังหวัดภาคใต้ได้รับผลกระทบไปด้วย

ฝุ่นละอองขนาดเล็ก ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสถานการณ์ต่อเนื่อง แบ่งเป็น

- ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM_{10}) เป็นฝุ่นละอองที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ เนื่องจากเมื่อหายใจเข้าไปสามารถเข้าไปสะสมในระบบทางเดินหายใจ
- ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ($PM_{2.5}$) เป็นฝุ่นละอองที่มีผลกระทบต่อสุขภาพมากกว่า เนื่องจากสามารถเข้าไปถึงถุงลมในปอดได้

จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศโดยสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ จำนวน ๖๘ สถานี ใน ๓๗ จังหวัดพบว่าสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง เกินเกณฑ์มาตรฐานโดยเฉพาะในช่วงต้นปีและปลายปี โดยพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษทางอากาศจะเป็นพื้นที่เมืองใหญ่ที่มีการจราจรหรือบรรทุกขนส่งหนาแน่นเช่น กรุงเทพมหานคร นครราชสีมา ขอนแก่น เป็นต้น และพื้นที่ที่มีการเผาในที่โล่ง เช่น พื้นที่ภาคเหนือกาญจนบุรี ขอนแก่น เป็นต้นพื้นที่เขตอุตสาหกรรม เช่น สระบุรี เป็นต้น

สาเหตุหลักของปัญหาฝุ่นละออง

๑) แหล่งกำเนิด : ฝุ่นละอองมีแหล่งกำเนิดมาจากยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซลการเผาในที่โล่ง(การเผาวัสดุการเกษตรการเกิดไฟป่าการเผาขยะกิ่งไม้ใบไม้)โรงงานอุตสาหกรรมเป็นต้น

๒) สภาวะทางอุตุนิยมวิทยา : ในช่วงปลายฤดูหนาวของทุกปี บริเวณความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นจากประเทศจีนจะแผ่ลงมาปกคลุมเป็นระลอกๆ ทำให้มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมประเทศไทยตอนบนมีกำลังแรงขึ้น ประเทศไทยตอนบนมีอุณหภูมิลดลงโดยทั่วไป โดยมีอากาศเย็นถึงหนาวและหนาวจัดบางพื้นที่ แต่มีบางช่วงความกดอากาศสูงที่แผ่ลงมาปกคลุมบริเวณดังกล่าวมีกำลังอ่อนลงจึงส่งผลให้มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือมีกำลังอ่อนลงหรือมีลมสงบตามไปด้วย ประกอบกับมีการผกผันกลับของอุณหภูมิ (Inversion) ในระดับล่าง ส่งผลให้ระดับเพดานการลอยตัวและการกระจายตัวของฝุ่นละอองอยู่ในระดับต่ำ การไหลเวียนและถ่ายเทของอากาศไม่ดี จึงทำให้เกิดการสะสมของฝุ่นละอองในบรรยากาศ และมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น

โดยพื้นที่ที่มีปัญหา/พื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาฝุ่นละออง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประสบสถานการณ์ฝุ่นละอองเกินมาตรฐานในบางช่วงเวลา ได้แก่

๑) พื้นที่ภาคเหนือ 9 จังหวัด

ช่วงหน้าแล้งตั้งแต่เดือนมกราคม-เมษายนของทุกปี มักพบการเพิ่มสูงขึ้นของฝุ่นละอองในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยเนื่องจากความแห้งแล้ง ประกอบกับเกษตรกรจะทำการเผาเศษวัสดุเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูก สภาวะอากาศที่แห้งและนิ่ง ภูมิประเทศบางแห่งเป็นแอ่งกระทะทำให้ฝุ่นละอองไม่แพร่กระจายและแขวนลอยอยู่ในบรรยากาศได้นาน โดยสาเหตุหลักของปัญหาฝุ่นละอองในแต่ละพื้นที่มีดังนี้

(๑) พื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเกิดจากการเผาเพื่อบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกินการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แต่ด้วยความสูงและความลาดชันเกษตรกรจึงต้องใช้วิธีการเผาเพื่อกำจัดเศษวัสดุการเกษตรการเผาเพื่อหาของป่าและล่าสัตว์รวมถึงการเผาพื้นที่รอบป่าและลุกลามเข้าสู่ป่าเกิดเป็นไฟป่า

(๒) พื้นที่เกษตรจากข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินใน9จังหวัดภาคเหนือและเนื้อที่ประเทศไทยปี 2556พบพื้นที่ปลูกข้าวและข้าวโพดคิดเป็นร้อยละ 34 และ 26 ของพื้นที่การเกษตรในภาคเหนือตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรจะเผาเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกและกำจัดเศษวัสดุเช่นเดียวกับการเกษตรในพื้นที่ป่า

๒) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ในปี 25๖๐ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ยังคงพบว่าปริมาณฝุ่นละออง มีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานในช่วงปลายปีและต้นปีทั้งนี้แหล่งกำเนิดหลักมาจากยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล การเผาในที่โล่ง โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งสถิติจำนวนรถที่จดทะเบียนสะสมเดือนธันวาคม 25๖๑ พบว่ามีมากกว่า ๑๒ ล้านคัน นอกจากนี้ยังมาจากการก่อสร้างระบบรถไฟฟ้า อาคารสูง ระบบสาธารณูปโภคยังส่งผลให้การจราจรติดขัดทำให้ปริมาณการระบายมลพิษเพิ่มขึ้น

๓) พื้นที่เสี่ยงปัญหาฝุ่นละอองภาคใต้

พื้นที่ภาคใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากฝุ่นละอองที่มีสาเหตุหลักมาจากการเผาพื้นที่พรุในประเทศอินโดนีเซีย

๔) พื้นที่ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เป็นพื้นที่ที่มีการประกอบกิจการโรงโม่บดหรือย่อยหิน เหมืองหิน โรงงานปูนซีเมนต์ โรงงานปูนขาว โรงแต่งแร่ และกิจกรรมที่เกี่ยวเนื่อง รวมทั้งการจราจรและบรรทุกขนส่งในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาฝุ่นละออง PM_{10}

๕) พื้นที่จังหวัดอื่นๆที่เสี่ยงปัญหาฝุ่นละออง

นอกจากพื้นที่ที่มีปัญหาฝุ่นละอองซึ่งนำไปสู่การระดมสรรพกำลังในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ยังพบว่ายังมีพื้นที่จังหวัดอื่นๆอีกหลายพื้นที่ที่ประสบปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กในบางช่วงเวลาเช่นพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดกาญจนบุรีเป็นต้น โดยจากการติดตามตรวจสอบสถานการณ์ฝุ่นละอองในช่วงที่ผ่านมาพบว่าพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าฝุ่นละอองเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงเกินมาตรฐานในช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม ซึ่งเป็นช่วงที่พบจำนวนจุดความร้อนสะสมในพื้นที่สูง เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนจุดความร้อนตามการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่าในพื้นที่เกษตรมีจุดความร้อนสูงสุดถึงร้อยละ ๕๐ ของจำนวนจุดความร้อนในพื้นที่ทั้งหมด

๔. ขั้นตอนการจัดทำและทบทวนแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง”

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการดำเนินงาน โดยสรุปได้ดังนี้

๔.๑ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง (พ.ศ.๒๕๖๒ - ๒๕๖๔) และระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการ "สร้างอากาศดี เพื่อคนไทย และผู้มาเยือน"

๔.๒ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ (นัดพิเศษ) เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีมติ ๑) เห็นชอบกับแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระยะเร่งด่วน ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ ๒) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษนำความเห็นของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ไปปรับปรุงมาตรการระยะกลางและระยะยาว เสนอคณะกรรมการควบคุมมลพิษพิจารณาในรายละเอียด พร้อมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนนำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาต่อไป และ ๓) มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเป็นวาระเร่งด่วนในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

๔.๓ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้นำมติและความเห็นของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไปปรับปรุงแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ในกรุงเทพมหานคร/ปริมณฑลและผนวกพื้นที่จังหวัดอื่นเข้ามาด้วยและนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเป็นวาระเร่งด่วน

๔.๔ คณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีมติ ๑) รับทราบแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ในกรุงเทพมหานคร/ปริมณฑลและในพื้นที่จังหวัดต่างๆตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอทั้งนี้ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับปรุงแนวทางและมาตรการฯให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นโดยในส่วนของมาตรการระยะเร่งด่วน ขั้นปฏิบัติการ ระดับที่ ๒ ระดับที่ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$มีค่ามากกว่า ๕๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ให้พิจารณากำหนดแนวทางและมาตรการเพิ่มเติมเพื่อขอความร่วมมือให้ประชาชนใช้รถยนต์ดีเซลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เนื่องจากไอเสียของเครื่องยนต์ดีเซลเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการเกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$รวมทั้งให้ปรับเพิ่มแนวทางและมาตรการฯให้ครอบคลุมถึงการดำเนินการด้านสาธารณสุขในการป้องกันและดูแลสุขภาพของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ด้วย และ ๒) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนให้ถูกต้องและชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ ดังกล่าวรวมทั้งมาตรการเร่งด่วนต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เช่น กรณีการปิดสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและกรุงเทพมหานคร มิใช่เป็นการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$หรือลดสาเหตุของการเกิดฝุ่นละอองขนาดเล็กโดยตรงแต่มีเจตนารมณ์สำคัญที่จะปกป้องคุ้มครองเด็กที่ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีความเปราะบางและอาจเกิดผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาวและกรณีการฉีดพ่นละอองน้ำในอากาศจากอาคารสูงและโดยเครื่องบินในพื้นที่ต่างๆ อาจไม่สามารถลดปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ ได้โดยตรงแต่เป็นการดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกับมาตรการอื่นอีกหลายมาตรการที่หน่วยงานต่างๆดำเนินการอยู่ซึ่งจะช่วยให้ลดปริมาณฝุ่นละอองในภาพรวมลงได้

๔.๕ คณะรัฐมนตรี ในการประชุม เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ พิจารณาเห็นว่าปัญหาฝุ่นละอองสูงเกินกว่าค่ามาตรฐานที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกำลังเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวไปยังจังหวัดอื่นในภูมิภาคอีกด้วย การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เป็นระบบ โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นกลไกหลักร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป

๔.๖ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้นำมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ยกร่างแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ในกรุงเทพมหานคร/ปริมณฑล และในพื้นที่จังหวัดต่างๆเสนอคณะกรรมการควบคุมมลพิษในคราวการประชุมเมื่อวันที่ ๒๕

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีมติให้กรมควบคุมมลพิษนำความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมมลพิษไปปรับปรุงและจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง”

๔.๗ นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งเห็นชอบ/ดำเนินการตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษของนายกรัฐมนตรีเห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอนเกินมาตรฐาน และเสนอให้ปี ๒๕๖๒ เป็น "ปีแห่งความร่วมมือต่อต้านการเกิดมลพิษทางอากาศของอาเซียน"

๔.๘ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยกรมควบคุมมลพิษได้นำความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมมลพิษไปปรับปรุงและจัดทำร่างแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” โดยได้มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กรมการขนส่งทางบกกรมอนามัยกรมควบคุมโรคกรมส่งเสริมการเกษตรกรมวิชาการเกษตรกองบังคับการตำรวจจราจร กรมธุรกิจพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมอุตุนิยมวิทยา กรมฝนหลวงและการบินเกษตร กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมทางหลวง กรมการปกครอง พิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติฯ แล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒

๔.๙ กรมควบคุมมลพิษ ได้นำร่างแผนปฏิบัติการฯ เสนอคณะกรรมการควบคุมมลพิษ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๒โดยคณะกรรมการควบคุมมลพิษ มีมติเห็นชอบและให้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการควบคุมมลพิษไปปรับปรุงและแจ้งเวียนให้หน่วยงาน และเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อไป โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้ปรับปรุงตามความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ

๔.๑๐ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มอบแนวทางในการปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการฯ โดยให้กรมควบคุมมลพิษปรับแก้ไขมาตรการให้ชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน วิธีการดำเนินงาน และกรอบเวลา และเสนอเข้าคณะกรรมการควบคุมมลพิษ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔.๑๑ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒ คณะกรรมการควบคุมมลพิษให้ความเห็นชอบร่างแผนปฏิบัติการฯ และให้ปรับแก้ไขตามความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯและนำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๔.๑๒ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ คณะรัฐมนตรี เห็นชอบแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ“การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำรายละเอียดกิจกรรม/โครงการและดำเนินการตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ต่อไป

๔.๑๓ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้ ๑)การประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ ๒) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ๓) ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ และ ๔) ครั้งที่ ๕/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓ โดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะในเพิ่มเติมเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเกิดผลเป็นรูปธรรม

๔.๑๔ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓ นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้มอบนโยบายเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันพื้นที่ภาคเหนือให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ จังหวัดเชียงราย

๔.๑๕กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาแล้ว เพื่อให้แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติฯ มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งเรื่องความชัดเจนของมาตรการที่จะยกระดับในช่วงสถานการณ์วิกฤต รวมถึงมาตรการเพิ่มเติมในช่วงระยะสั้นและระยาว ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงเห็นควรมีการทบทวนแผนปฏิบัติการดังกล่าวฯ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสถานการณ์/บริบทของพื้นที่ และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

๔.๑๖คณะอนุกรรมการด้านวิชาการแก้ไขปัญหามลภาวะทางอากาศภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ มีมติเห็นชอบในหลักการให้มีการทบทวนแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติฯ และให้กรมควบคุมมลพิษจัดการประชุมกลุ่มย่อยและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทบทวนแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติฯ และนำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

๔.๑๗ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อพิจารณาทบทวนแนวทางการดำเนินงานตามมาตรการ ในระหว่างวันที่ ๑๙-๒๑ ตุลาคม๒๕๖๓เพื่อทบทวนแนวทางการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในภาคส่วนต่างๆได้แก่ภาคการคมนาคมขนส่งการเผาในที่โล่งอุตสาหกรรมการก่อสร้างการพัฒนาเครื่องมือกลไกการบริหารจัดการ ด้านการประชาสัมพันธ์และสาธารณสุข นอกจากนี้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังได้จัดการประชุมกลุ่มย่อยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหารือการยกร่างแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากไฟป่าและการเผาในที่โล่งในพื้นที่ภาคเหนือ อย่างยั่งยืน จำนวน ๓ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ และเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ ซึ่งที่ประชุมเห็นควรให้รวบรวมแผนงานของภาคเหนือบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ "การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง" ที่อยู่ระหว่างการทบทวนแผน เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง และให้ง่ายต่อการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๑๘ วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีมติให้ความเห็นชอบ ต่อแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” (พ.ศ.๒๕๖๓) ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำเสนอและให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

บทที่ ๒
แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ“การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง”

แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง”เป็นการแก้ไขปัญหาซึ่งจะต้องพิจารณาผลกระทบในทุกมิติ โดยเฉพาะผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อจากการใช้ชีวิตปกติมากเกินไป โดยมีเป้าหมาย "สร้างอากาศดี เพื่อคนไทย และผู้มาเยือน"

๒.๑ กรอบแนวคิด

การป้องกันไว้ก่อน (Precautionary Principle) เป็นหลักการจัดการเชิงรุกที่เน้นการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า โดยการสร้างระบบภูมิคุ้มกันให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงเพื่อป้องกันความเสียหาย/ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และคำนึงถึงกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยหรือสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายระดับชาติ

แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาตินี้ จึงได้กำหนดมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานในการจัดการคุณภาพอากาศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของประเทศไทยในอนาคตให้มีความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มตั้งแต่พัฒนาระบบการบริหารจัดการมลพิษ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาเครื่องมือกลไก ระบบฐานข้อมูล การเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและใช้ในการตัดสินใจทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์วิกฤต การพัฒนาอุตสาหกรรม/เทคโนโลยีเพื่อลดและควบคุมการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด และจัดการมลพิษในพื้นที่เสี่ยง การส่งเสริมทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมและจัดการปัญหามลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหามลพิษในเชิงพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เกิดนวัตกรรมและให้นำไปประยุกต์ใช้ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพอากาศให้ดียิ่งขึ้น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของแหล่งกำเนิด ผู้ประกอบการ และประชาชนด้วยการจูงใจ การออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ก่อมลพิษเพื่อลดมลพิษตั้งแต่ต้นทาง

๒.๒ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น

๒) จำนวนจุดความร้อน(Hotspot) ภายในประเทศลดลง

๓) จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจ (ที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ) ลดลง

๒.๓ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการแกไขปญหาฝุ่นละอองในภาพรวมของประเทศ และในพื้นที่วิกฤติ โดยการบูรณาการการดำเนินงานรวมกันในทุกภาคสวน

๒) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการขั้นตอน/การปฏิบัติงานที่ชัดเจนในช่วงสถานการณ์วิกฤตปัญหาฝุ่นละออง

๒.๔ มาตรการและแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ

มาตรการและแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นโดยมุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหา/พื้นที่เสี่ยงปัญหาฝุ่นละอองในช่วงวิกฤตได้แก่ พื้นที่ภาคเหนือพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ที่เสี่ยงปัญหาฝุ่นละออง เช่น พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้นการป้องกันและลดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด) ซึ่งจะพิจารณาจากแหล่งกำเนิดหลักที่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง เช่น ยานพาหนะ การเผาในที่โล่ง ภาคอุตสาหกรรม การก่อสร้าง หมอกควันข้ามแดน รวมถึงภาคครัวเรือน และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยประกอบด้วย ๓ มาตรการ

<u>**มาตรการที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่**</u>

ผลผลิต : จำนวนวันที่ฝุ่นละอองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในช่วงวิกฤต เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ต่อปี

หน่วยงานหลัก: กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กรุงเทพมหานคร จังหวัด

มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ มุ่งเน้นการบริหารจัดการ/ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเชิงพื้นที่โดยการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาในช่วงวิกฤตสถานการณ์ รวมถึงการดำเนินงานในระยะเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศเพื่อรองรับสถานการณ์ในช่วงวิกฤตในพื้นที่ที่มีปัญหาและพื้นที่เสี่ยงปัญหาฝุ่นละออง ได้แก่

- พื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ
- พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- พื้นที่ประสบปัญหาฝุ่นละอองภาคใต้
- พื้นที่ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
- พื้นที่จังหวัดอื่นที่เสี่ยงปัญหาฝุ่นละออง เช่น จังหวัดขอนแก่นจังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

โดยมีแนวทางการดำเนินงานในการบริหารจัดการดังนี้ (รายละเอียดดังตารางที่ ๑)

๑.๑ ทบทวน วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผล สถานการณ์ $PM_{2.5}$ ที่เกิดขึ้นและการดำเนินการที่ผ่านมาเพื่อถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่ผ่านมา

๑.๒ ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉินและจัดทำแผนเผชิญเหตุ/แผนตอบโต้สถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยแบ่งการทำงานออกเป็น ๓ ช่วง คือ ๑) ช่วงก่อนวิกฤต ๒) ช่วงระหว่างเกิดสถานการณ์วิกฤต (กำหนดให้มีโครงสร้าง/กลไกการบริหารจัดการ แผนเผชิญเหตุ/มาตรการตอบโต้สถานการณ์ที่จะดำเนินการในแต่ละช่วงระดับของฝุ่นละอองหรือ AQI) และ ๓) ช่วงหลังวิกฤต

๑.๓ การดำเนินการตามแผนเผชิญเหตุ/แผนตอบโต้สถานการณ์ในช่วงวิกฤตตามที่กำหนดไว้ ใช้ระบบบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) เป็นกลไกจัดการปัญหาฝุ่นละอองโดยจัดตั้งศูนย์บัญชาการระดับจังหวัดมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร /ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ประสบปัญหาเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์เพื่อให้การอำนวยการสั่งการในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองมีเอกภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้ในช่วงระหว่างเกิดสถานการณ์วิกฤต (ธันวาคม - เมษายน) เป็นขั้นปฏิบัติการช่วงปริมาณ$PM_{2.5}$ เกินมาตรฐานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจหน้าที่สามารถปฏิบัติได้ทันทีตามการเปลี่ยนแปลงของปริมาณฝุ่นละอองโดยได้กำหนดเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ ๑เป็นระดับที่ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ มีค่าไม่เกิน ๕๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ให้ส่วนราชการทุกหน่วยต้องดำเนินการตามภารกิจ อำนาจหน้าที่ และกฎหมายที่มีอยู่ให้ครบถ้วนตามสภาวการณ์ปกติ เพื่อควบคุมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลให้อยู่ในระดับปกติ

ระดับที่ ๒ เป็นระดับที่ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ มีค่าระหว่าง ๕๑ - ๗๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรให้ทุกส่วนราชการต้องดำเนินการเพิ่มและยกระดับมาตรการต่างๆให้เข้มงวดขึ้น ในระดับนี้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการจังหวัดที่ประสบปัญหาฝุ่นละอองเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบสำหรับส่วนราชการอื่นๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกรมควบคุมมลพิษเป็นหน่วยสนับสนุนในการปฏิบัติการ

ระดับที่ ๓ เป็นระดับที่ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ มีค่าระหว่าง ๗๖ - ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และได้มีการดำเนินการในระดับที่ ๒ แล้ว แต่สถานการณ์ฝุ่นละอองยังไม่ลดลง และเมื่อคาดการณ์แล้วพบว่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้น ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการจังหวัดที่ประสบปัญหาฝุ่นละออง ในการใช้กฎหมายที่มีอยู่ เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น เพื่อเข้าไปควบคุมพื้นที่หรือควบคุมแหล่งกำเนิดที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือมีผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งการตามกฎหมายให้หยุดกิจกรรมใดๆ เพื่อให้คุณภาพอากาศกลับสู่สภาวะปกติ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ ในการให้ข้อเสนอแนะ สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการและพิจารณากำหนดมาตรการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ เพื่อระงับยับยั้งสถานการณ์ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$ ที่มีแนวโน้มสูงขึ้น

ระดับที่ ๔เป็นระดับที่ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก $PM_{2.5}$มีค่ามากกว่า ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และมีการดำเนินการในระดับที่ ๓แล้ว แต่สถานการณ์ฝุ่นละอองยังไม่ลดลงและมีแนวโน้มสูงขึ้นมากกว่า ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ต่อเนื่อง แนวทางปฏิบัติกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นกรณีเร่งด่วนพิเศษ และพิจารณากลั่นกรองแนวทางในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก โดยจะต้องนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเป็นการเร่งด่วน เพื่อพิจารณาในการสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดมลพิษจากแหล่งกำเนิดของหน่วยงานต่างๆ ต่อไป

ทั้งนี้ สามารถให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/จังหวัด/แต่ละพื้นที่ พิจารณากำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมของการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของพื้นที่ได้

1 **ตารางที่ ๑ แนวทางการดำเนินงานตามมาตรการที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (พื้นที่ที่มีปัญหา/พื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาฝุ่นละออง)**

2

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
<u>มาตรการที่ ๑</u> **การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (พื้นที่ที่มีปัญหา/พื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาฝุ่นละออง ในช่วงวิกฤต)**	๑.๑ทบทวน วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผล สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่ผ่านมา	✓			มท. จังหวัด	ทส.,กษ.,สธ.,
	๑.๒ ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉินและจัดทำแผนเผชิญเหตุ/แผนตอบโต้สถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วงก่อน ระหว่าง และภายหลังช่วงวิกฤต	✓			มท. จังหวัด	ทส.,กษ.,สธ.
	- ทบทวนและปรับปรุงแผนการดำเนินงาน - ซักซ้อมแผนฯ ในทุกพื้นที่	✓			มท. จังหวัด	ทส.,สธ.
	๑.๓การดำเนินการตามมาตรการ/แผนการแก้ไขปัญหาในช่วงวิกฤตตามที่กำหนดไว้ใช้ระบบบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) เป็นกลไกจัดการปัญหาฝุ่นละออง	✓			มท.	ทส. กษ. สธ. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	- ควบคุมการปล่อยฝุ่นละออง โดยใช้กลไกตามพ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพ.ศ.๒๕๕๐/ พ.ร.บ.การสาธารณสุขพ.ศ.๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	✓			มท. จังหวัด	ทส., สธ.,
	- การเสริมสร้างความพร้อมของระบบสาธารณสุขและการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขโดย	✓			สธ	มท./รพ.เอกชน/กทม

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	-จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฯ กรณีเกิดผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก - จัดทำและเผยแพร่คู่มือการดำเนินห้องปลอดฝุ่น และจัดส่งให้หน่วยงานในท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการ					
	๑.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารแบบสื่อสารสองทางในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศโดย - การตั้งคณะอนุกรรมการสื่อสารการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ - แต่งตั้งโฆษกเหตุการณ์ช่วงวิกฤตฝุ่นละออง - จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (War Room) ในช่วงเกิดสถานการณ์ - เพิ่มการศึกษา วิจัย สำรวจความคิดเห็นของประชาชน	✓			ทส.,กปส., คพ.,อว.	
	๑.๕ ประชาสัมพันธ์แก่กลุ่มเป้าหมายในเชิงพื้นที่และกลุ่มที่เป็นต้นทาง (แหล่งกำเนิด) ของการเกิดมลพิษ โดยการจัดทำแคมเปญการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	✓			ทส./สสส./กปส./	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	พื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ	**พ.ย.-พ.ค.**	**๒๕๖๔**	**(๒๕๖๕-๒๕๖๗)**		
	๑) ทบทวน วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผล สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง	✓			มท.,ทส., จังหวัด	กษ. สธ. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๒) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย/แผนงาน/แผนปฏิบัติการหรือแผนเผชิญเหตุรายปี ระดับประเทศ/ระดับจังหวัด เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากไฟป่าและการเผาในที่โล่งในพื้นที่ภาคเหนือ	✓	✓		มท.,ทส. จังหวัด	กษ.,กห.,สธ. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๓) สื่อสารและสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง					
	(๑) ประชาสัมพันธ์เชิงรุก ให้เข้าถึงระดับหมู่บ้าน และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ในช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับสถานการณ์	✓	✓		จังหวัด	มท.,กห.,ทส.,กษ.,สธ. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๒) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์หลายภาษา ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย	✓	✓		จังหวัด นร.	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๓) ให้มีการลงพื้นที่พบปะชาวบ้านของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร เพื่อทำความเข้าใจ รับฟังข้อเสนอแนะ และสร้างความร่วมมือกับชาวบ้าน	✓			มท.กห., ทส.,กษ. สธ.	จังหวัด

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	(๔) เร่งสร้างการรับรู้ สร้างจิตสำนึกในการรักและดูแลป่าไม้ ลดและงดการเผาป่าและเศษวัสดุการเกษตร โดยเฉพาะในโรงเรียน ชุมชน และหมู่บ้าน		✓	✓	จังหวัด มท., กห., ทส.,กษ.	สสส., นร.,ศธ.
	(๕) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทำความเข้าใจกับประชาชน เพื่อลดการเผา อนุรักษ์ป่า และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปสู่การเป็นชุมชนปลอดการเผา		✓	✓	พม. จังหวัด	มท.,กห.,ทส.,กษ. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สสส.
	๔) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน					
	(๑) จัดเวที/สร้างกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนไปจนถึงการปฏิบัติ	✓			จังหวัด	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๒) ส่งเสริมให้ภาคประชาชน จิตอาสาและเครือข่าย เข้ามาร่วมเป็นชุดปฏิบัติการระดับหมู่บ้าน ทั้งการลาดตระเวน เฝ้าระวัง และดับไฟ โดยให้มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือ และองค์ความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓	มท., กห.,ทส., จังหวัด	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	(๓) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้และลดการเผาป่า ผ่านการจัดที่ดินทำกินตาม ๑) โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ๒) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ๓) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และ ๔) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒	✓	✓	✓	ทส.	จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๔) ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนและภาคีเครือข่าย อาทิ การจัดทำโครงการ CSR การจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหาไฟป่าและฝุ่นละอองระดับจังหวัดและกองทุนระดับชุมชนหมู่บ้าน	✓	✓		จังหวัด	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๕) ส่งเสริมและขยายผลชุมชนต้นแบบปลอดการเผาหรือชุมชนต้นแบบอนุรักษ์ป่าไม้		✓	✓	จังหวัด	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๕) ส่งเสริมการใช้ข้อมูลทางวิชาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและฝุ่นละออง					
	(๑) พิจารณาจัดตั้งศูนย์บูรณาการข้อมูลวิชาการเพื่อพัฒนาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและการเผาในที่โล่งอย่างยั่งยืน รวมถึง ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ข้อมูลทางวิชาการในการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหา		✓		อว.,ทส.	จังหวัด, สสส. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	(๒) จัดทำฐานข้อมูลสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหา พัฒนาระบบคาดการณ์ ระบบเตือนภัย และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ รวมถึงการพัฒนาและใช้งานแอปพลิเคชันและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓	อว.,ทส.	มท., จังหวัด, สสส. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๓) ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสถานการณ์ไฟป่าและฝุ่นละอองและรายงานผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้ทราบเป็นประจำทุกวันอย่างต่อเนื่อง	✓			ทส., อว. ,ดศ, จังหวัด	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๖) บัญชาการเหตุการณ์และบูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการรับมือสถานการณ์					
	(๑) บัญชาการเหตุการณ์ในรูปแบบ Single Command ตามกลไกของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น	✓			มท., จังหวัด ท้องถิ่น	ทส., กห.
	(๒) ขับเคลื่อนแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและการเผาในที่โล่ง ตามมาตรการ ๔ พื้นที่ ๕ มาตรการบริหารจัดการของกระทรวงมหาดไทย	✓			มท. จังหวัด ท้องถิ่น	ทส., กษ., กห. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๓) บูรณาการ/หมุนเวียนกำลังพลและทรัพยากรจากทั้งในและนอกพื้นที่ มาสนับสนุนการดำเนินงานภายใต้การบัญชาการของผู้ว่าราชการจังหวัด	✓			ทส.,มท., กห.	

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๗) ป้องกัน เฝ้าระวัง และดับไฟ					
	(๑) ชี้แจงทำความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมการเผาป่าหรือบุกรุกทำลายป่า	✓			ทส. จังหวัด	กห.
	(๒) ดำเนินมาตรการเพิ่มความชุ่มชื้นให้พื้นที่ป่า โดยการทำฝาย การพัฒนาแหล่งน้ำ และอื่นๆ		✓	✓	ทส. ,มท.,กห., จังหวัด	จิตอาสา เครือข่ายอาสาสมัครประชาชน
	(๓) จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวง และปฏิบัติการทำฝนหลวงภายใต้เงื่อนไขภาวะอากาศที่เอื้ออำนวย	✓			ฝล.	
	(๔) จัดทำและดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการเชื้อเพลิงทั้งในพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตร ให้แล้วเสร็จก่อน ๑๕ กุมภาพันธ์ หรือวันที่จังหวัดกำหนดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่โดยใช้ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียมและการพยากรณ์สถานการณ์ฝุ่นละอองมาประกอบการบริหารจัดการเชื้อเพลิง	✓			ทส., มท., กษ., จังหวัด	จิตอาสา เครือข่ายอาสาสมัครประชาชน
	(๕) ส่งเสริมทางเลือกอาชีพและการจัดการเศษวัสดุการเกษตร โดยให้เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับพื้นที่และความต้องการของประชาชน		✓		กษ. จังหวัด	พม.
	(๖) ปรับเปลี่ยนการเกษตรไปสู่เกษตรปลอดการเผา เกษตรอินทรีย์ และเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมตลาดผลผลิตทางการเกษตรปลอดการเผา		✓	✓	กษ. จังหวัด	พม.

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	(๗) ลาดตระเวน ป้องปราม เฝ้าระวัง และดับไฟ อย่างเข้มข้น	✓			ทส.,มท., กห.	ตช.,จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๘) จัดการฝึกอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงานและการดูแลตัวเองเพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงานให้แก่ชุดปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ เครือข่ายอาสาสมัคร และจิตอาสาและฝึกซ้อมการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ สมรรถนะ และความปลอดภัย	✓	✓		ทส.,มท., กห.	จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๙) จัดหาและสนับสนุนด้านอัตรากำลังงบประมาณอากาศยาน ยานพาหนะ อุปกรณ์ที่จำเป็นและอุปกรณ์ทันสมัย เพื่อการลำเลียงการเฝ้าระวัง และการดับไฟ โดยเฉพาะการเข้าปฏิบัติการในพื้นที่ห่างไกล เขตป่าลึก	✓	✓		ทส.,มท., กห.	จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๘) บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดต่อผู้มีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมายจนเกิดปัญหาไฟป่าและฝุ่นละออง และใช้มาตรการกดดันทางสังคมกับผู้เผา	✓			มท.,ทส., ตช. จังหวัด	
	๙) ดำเนินมาตรการบรรเทาผลกระทบจากฝุ่นละออง					
	(๑) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหาฝุ่นละอองจากไฟป่าและการเผาในที่โล่ง	✓	✓		สธ.	จังหวัด
	(๒) ดำเนินมาตรการลดและบรรเทาผลกระทบต่อสุขภาพ อาทิ ฉีดพ่นละอองน้ำเพื่อสร้างความชุ่มชื้นในอากาศ สนับสนุนการจัด safe zone ในบ้านและพื้นที่สาธารณะ	✓			จังหวัด	มท., สธ., กห.

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๑๐) เร่งรัดการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน					
	(๑) แจ้งเตือนประเทศที่เป็นต้นเหตุหมอกควันและสำนักเลขาธิการอาเซียน เพื่อให้ควบคุมสถานการณ์และดำเนินการตามข้อกำหนดในข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน	✓			ทส.	กต.
	(๒) หารือกับประเทศอาเซียนให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและมีผลที่เป็นรูปธรรม ตามกลไกข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน	✓	✓	✓	ทส.	กต.
	(๓) สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในระดับพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง		✓	✓	กห., จังหวัด	ทส.
	(๔) พัฒนาศักยภาพในด้านการติดตาม เฝ้าระวัง และลดการเผาและมลพิษฝุ่นละออง ให้กับประเทศเพื่อนบ้าน		✓	✓	ทส.,กห., จังหวัด	กต.
	๑๑) ฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่ได้รับความเสียหายจากไฟไหม้		✓	✓	ทส.,	จังหวัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	**ก.ย. - พ.ค.**	**๒๕๖๓ - ๒๕๖๔**	**(๒๕๖๕-๒๕๖๗)**		
	๑) ทบทวนวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง	✓			ทส.	สธ.กษ มท..กทม. จังหวัด
	๒) ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉินและจัดทำแผนเผชิญเหตุ/แผนตอบโต้สถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วงก่อน ระหว่าง และหลังช่วงวิกฤต					

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๑) ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วงก่อนระหว่างและภายหลังช่วงวิกฤต (โครงสร้างการบริหารจัดการแผนฉุกเฉินสำหรับการดำเนินการในช่วงวิกฤตมาตรการตอบโต้ (Response measures) ที่จะดำเนินการในแต่ละช่วงระดับของฝุ่นละอองหรือ AQI)		✓		ทส.	สธ. กษ.กทม. จังหวัด
	๒) กำหนดระบบระเบียบแนวทางข้อบังคับเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนการ/มาตรการในช่วงวิกฤต					
	๓) วางระบบการเดินทางร่วมกันของเจ้าหน้าที่ในหน่วยราชการต่างๆ (Car Pooling หรือ Ride Sharing)		✓		หน่วยราชการ	
	๔) จัดทำระเบียบและระบบเพื่อรองรับการทำงานจากระยะไกล (Work from remote) สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและขยายผลในวงกว้างต่อไป		✓		กพ.	หน่วยราชการ
	๕) บังคับใช้เครื่องมือตรวจวัดควันดำแบบความทึบแสงแทนเครื่องตรวจวัดควันดำแบบกระดาษกรองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสภาพรถประจำปีโดยหน่วยงานตรวจสภาพรถยนต์ที่มีการจัดซื้อเครื่องมือวัดควันดำใหม่จะต้องจัดซื้อเครื่องมือวัดควันดำแบบความทึบแสงเท่านั้น หรือผู้ประกอบการที่ขออนุญาตจัดตั้งสถานตรวจสภาพรถยนต์ขึ้นใหม่กำหนดให้ใช้เครื่องมือวัดควันระบบความทึบแสงทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตรอ.เร่งให้ใช้เครื่องมือวัดควันดำแบบความทึบแสงในการตรวจวัดและตรวจสภาพรถทั้งหมดตั้งแต่๑มกราคม๒๕๖๘		✓		คค.	ทส.

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๖) ออกกฎกระทรวงตามมาตรา๑๔๔ของพระราชบัญญัติจราจรทางบกพ.ศ. ๒๕๒๒และที่แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อกำหนดวิธีการตรวจรับรองรถที่ถูกสั่งเป็นหนังสือให้ระงับการใช้รถเป็นการชั่วคราวและให้เจ้าของรถหรือผู้ขับขี่ซ่อมหรือแก้ไขรถให้ถูกต้องตามมาตรา๑๔๓ทวิเนื่องจากมีควันดำเกินเกณฑ์ที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดตามมาตรา ๑๐ทวิ		✓		ตช.	ทส.
	๓) การดำเนินการตามมาตรการ/แผนการแก้ไขปัญหาในช่วงวิกฤตตามที่กำหนด โดยใช้ระบบบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) เป็นกลไกจัดการปัญหาฝุ่นละออง				มท., กทม., จังหวัด	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๑) การติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสถานการณ์	✓			ทส.,กทม.	อว., จังหวัด,ท้องถิ่น
	(๒) ติดตามตรวจสอบและพยากรณ์คุณภาพอากาศล่วงหน้า และรายงานผลให้สาธารณชนได้ทราบเป็นประจำทุกวันอย่างต่อเนื่อง	✓			ทส.	ดศ. นร.
	(๓) ติดตามเฝ้าระวังผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยและการเจ็บป่วยที่อาจเกิดจากมลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละอองและรายงานผลพร้อมคำแนะนำในการปฏิบัติตนให้สาธารณชนได้ทราบอย่างต่อเนื่อง	✓			สธ. กทม.	
	(๔) ปฏิบัติการทำฝนหลวงภายใต้เงื่อนไขภาวะอากาศที่เอื้ออำนวย	✓			กษ.	
	(๕) สื่อสารข้อมูลที่มีความชัดเจน เพื่อให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจง่าย โดยให้จัดเตรียมข้อมูลการสื่อสารให้ทันสถานการณ์ และจัดลำดับการสื่อสารข้อมูลอย่าง รวมถึงกำหนดช่องทางในการสื่อสารในภาวะวิกฤต	✓			ทส. ,สธ.,นร., กทม.	จังหวัด ,ท้องถิ่น, ศธ.

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	(๖) หน่วยงานราชการต่าง ๆ ดำเนินการระบบการเดินทางร่วมกันของเจ้าหน้าที่ (Car Pooling หรือ Ride Sharing)	✓			หน่วยราชการ	
	(๗) ให้หน่วยงานภาครัฐพิจารณาให้เจ้าหน้าที่ทำงานจากระยะไกล (Work from remote) โดยไม่ต้องเดินทางเข้ามาที่สำนักงานในกรุงเทพฯ และขอความร่วมมือจากบริษัทเอกชนให้พนักงานทำงานจากระยะไกล	✓			หน่วยราชการ	ภาคเอกชน
	(๘) นำน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีปริมาณกำมะถันไม่เกิน ๑๐ ppm มาจำหน่ายในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลให้ได้มากที่สุด และใช้มาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงมีกำมะถันไม่เกิน ๑๐ ppm	✓			พน.	
	(๙) บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับรถและเรือที่มีควันดำและห้ามใช้ชั่วคราวจนกว่าจะได้รับการซ่อมหรือแก้ไขให้ถูกต้องและผ่านการตรวจรับรองจากเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว	✓			คค. ตช.	ทส.
	(๑๐) ขยายเขตพื้นที่ในการจำกัดเวลารถบรรทุกขนาดใหญ่เข้ามาในพื้นที่กรุงเทพฯจากวงแหวนรัชดาภิเษกไปเป็นวงแหวนกาญจนาภิเษก	✓			ตช.	
	(๑๑) ห้ามจอดรถบนถนนสายหลักและสายรองตลอด ๒๔ ชั่วโมง	✓			ตช.,	กทม.
	(๑๒) ห้ามการเผาในที่โล่งและเผาขยะโดยเด็ดขาดในกรุงเทพมหานคร จังหวัดปริมณฑล และจังหวัดอื่น ๆ	✓			กทม จังหวัด ท้องถิ่น	

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	(๑๓) คืนพื้นที่ผิวจราจรจากโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ต่าง ๆ เช่น การก่อสร้างรถไฟฟ้า และการก่อสร้างถนนและทางพิเศษ เป็นต้น	✓			คค., กทม.	จังหวัด
	(๑๔) ควบคุมฝุ่นจากโครงการก่อสร้างต่างๆ เช่น การก่อสร้างรถไฟฟ้า การก่อสร้างถนนและทางพิเศษ การก่อสร้างอาคาร เป็นต้น	✓			คค. จังหวัด	
	(๑๕) เข้มงวดตรวจสอบเตาเผาศพ/เตาเผาขยะ ให้เป็นไปตามมาตรฐาน	✓			กทม. จังหวัด	
	(๑๖) ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับโรงงานอุตสาหกรรมและหม้อไอน้ำหรือแหล่งกำเนิดความร้อนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลอย่างเข้มงวด	✓			อก.	กทม. จังหวัด ท้องถิ่น ทส.
	(๑๗) พิจารณาการเหลื่อมเวลาการผลิต/ลดกำลังการผลิต/หยุดการผลิตชั่วคราว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบกิจการที่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง	✓			อก.	จังหวัด/ภาคเอกชน
	(๑๘) เพิ่มจุดจอดแล้วจรและมาตรการจูงใจให้ประชาชนหันมาใช้ขนส่งสาธารณะ	✓	✓	✓	คค.	กทม. ภาคเอกชน
	(๑๙) สนับสนุนการบำรุงรักษาเครื่องยนต์รถยนต์เก่าหรือมาตรการอื่นๆ ที่บรรเทาปัญหาฝุ่นละออง เช่น เปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องให้กับรถใช้งานในช่วงวิกฤตจนกว่ายูโร ๕ สำหรับรถใหม่จะมีผลบังคับใช้	✓	✓	✓	อก., สภาอุตสาหกรรม, บริษัทรถยนต์	

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	(๒๐) ใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยี เพื่อลดผลกระทบจากการก่อสร้างทางและเพิ่มความคล่องตัวของการจราจรระหว่างการก่อสร้าง	✓	✓	✓	ตช. กทม.	
	(๒๑) กำหนดพื้นที่โซนนิ่งเพื่อควบคุมปริมาณการจราจรภายในพื้นที่วงแหวนรัชดาภิเษก โดยกำหนดให้รถยนต์ที่มีมลพิษต่ำหรือไร้มลพิษ เช่น รถยนต์มาตรฐาน EURO 6 และรถยนต์ xEV สามารถวิ่งเข้าพื้นที่ได้ฟรี และรถยนต์ที่เป็นไปตามมาตรฐานมลพิษที่เข้มงวดต่ำกว่ามาตรฐาน EURO 6 ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อเข้าใช้พื้นที่ดังกล่าว			✓	ตช. กทม.	ขบ.
	พื้นที่ประสบปัญหาฝุ่นละอองภาคใต้		**(๒๕๖๓-๒๕๖๔)**	**(๒๕๖๕-๒๕๖๗)**		
	๑) การควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าพรุ	**พ.ค.-ก.ย.**				
	- การป้องกันไฟป่า - การรักษาระดับน้ำในพื้นที่พรุ - การจัดการเชื้อเพลิง - การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟป่า - การดับไฟป่า	✓			ทส.,กษ., มท.	จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๒) การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันข้ามแดน	มิ.ย. - ก.ย.				
	- แจ้งเตือนสถานการณ์ฝุ่นละอองให้ประชาชนทราบ - แจ้งเตือนสถานการณ์ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติตามระดับสถานการณ์ที่กำหนด - แจ้งเตือนประเทศที่เป็นต้นเหตุหมอกควันข้ามแดนและสำนักเลขาธิการอาเซียนเพื่อให้ควบคุมสถานการณ์และดำเนินการตามข้อกำหนดในข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน	✓			ทส. ทส. ทส.	กต.
	๓) จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวง และปฏิบัติการทำฝนหลวงภายใต้เงื่อนไขภาวะอากาศที่เอื้ออำนวย	✓			ฝล.	-
	พื้นที่ตำบลหน้าพระลานจังหวัดสระบุรี	**ต.ค- มี.ค.**	**๒๕๖๓-๒๕๖๔**	**(๒๕๖๕-๒๕๖๗)**		
	๑) ทบทวน และประเมินผลการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง	✓			จังหวัด	ทส.
	๒) ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในช่วงเกิดสถานการณ์	✓			จังหวัด	ทส. อก. สธ.
	๓) การดำเนินการตามแนวทาง/แผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง					
	(๑) เฝ้าระวังคุณภาพอากาศและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบ่งชี้แหล่งกำเนิด	✓	✓		ทส., อก., จังหวัด	ท้องถิ่น

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	(๒) เฝ้าระวังสุขภาพของประชาชนในพื้นที่	✓	✓		สธ.	ท้องถิ่น
	(๓) ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด	✓	✓		อก.ทส. ท้องถิ่น	คค.,ตช.
	(๔) พัฒนามาตรฐานการบรรทุกขนส่ง	✓	✓		คค.	ตช.
	(๕) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพยากรณ์การเกิดโรคของประชาชน	✓	✓		สธ.	
	(๖) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเฝ้าระวังป้องกันโรคจากการประกอบอาชีพ	✓	✓		สธ.	
	(๗) พัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยปรับปรุงเส้นทางคมนาคม ปรับปรุงถนนให้เหมาะกับการใช้งานรองรับการบรรทุกขนส่งในพื้นที่	✓	✓		คค. ท้องถิ่น	
	(๘) เสริมสร้างความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	✓	✓		อก. จังหวัด ท้องถิ่น	ทส. ผู้ประกอบการ
	(๙) พัฒนากระบวนการบังคับใช้กฎหมายและตรวจบังคับการตามกฎหมายอย่างเข้มงวด	✓	✓		อก.,คค., ตช.,ทส	จังหวัด, ท้องถิ่น
	(๑๐) ยกย่องให้รางวัลสถานประกอบการที่มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมดี	✓	✓		ทส., อก., จังหวัด	ท้องถิ่น
	(๑๑) ประเมินผลและถอดบทเรียน	✓			ทส.,	จังหวัด, ท้องถิ่น

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	พื้นที่จังหวัดอื่นๆ ที่เสี่ยงปัญหาฝุ่นละออง	**พ.ย.-พ.ค.**	**๒๕๖๓-๒๕๖๔**	**๒๕๖๕-๒๕๖๗**		
	(๑๒) ทบทวนวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและการดำเนินการที่ผ่านมาเพื่อถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่ผ่านมา	✓			มท.	ทส. กษ. สธ.
	(๑๓) ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉินและจัดทำแผนเผชิญเหตุ/แผนตอบโต้สถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วงก่อน ระหว่าง และภายหลังช่วงวิกฤต	✓			มท.	ทส. กษ. สธ.
	(๑๔) การดำเนินการตามมาตรการ/แผนการแก้ไขปัญหาในช่วงวิกฤตตามที่กำหนดไว้ใช้ระบบบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command)เป็นกลไกจัดการปัญหาฝุ่นละอองเพื่อการควบคุมและลดการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองในพื้นที่	✓			มท.	ทส. กษ. สธ. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรการที่๒การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด)

มุ่งให้ความสำคัญในการควบคุมและลดการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดรวมถึงลดจำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษ

ผลผลิต	หน่วยงานหลัก
๑) มีการนำน้ำมันเชื้อเพลิงมีกำมะถันไม่เกิน ๑๐ ppm มาใช้ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลก่อนกฎหมายบังคับใช้ และกำหนดใช้ทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๗	กระทรวงพลังงาน
๒) ไม่ให้มีการเผาอ้อยร้อยละ ๑๐๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	กระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย)
๓) จำนวนจุดความร้อนในพื้นที่ป่า พื้นที่เกษตร พื้นที่ริมทาง และพื้นที่ชุมชนลดลง	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทยกรุงเทพมหานคร จังหวัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กระทรวงคมนาคม
๔)จำนวนวันที่ฝุ่นละอองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในช่วงวิกฤตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ต่อปี	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงานกระทรวงคมนาคม กรุงเทพมหานครกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

โดยมีแนวทางการดำเนินงานในการควบคุมและลดมลพิษจากแหล่งกำเนิดแต่ละประเภทซึ่งประกอบด้วยมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาว (รายละเอียดดังตารางที่ ๒) ดังนี้

๒.๑ ควบคุมและลดมลพิษจากยานพาหนะ

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๔) ประกอบด้วย

ให้ใช้มาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้มีการนำน้ำมันเชื้อเพลิงมีกำมะถันไม่เกิน ๑๐ ppm มาจำหน่ายก่อนกฎหมายมีผลบังคับใช้พิจารณากลไกของกองทุนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงให้เทียบเท่ามาตรฐานยูโร ๕ ได้ก่อนวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๗พิจารณาให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีสำหรับรถยนต์และน้ำมันเชื้อเพลิงที่สามารถผลิตรถยนต์และน้ำมันเชื้อเพลิงที่เทียบเท่ามาตรฐานยูโร ๕ ได้ก่อนวันที่กฎหมายกำหนดให้มีการบำรุงรักษาเครื่องยนต์รถยนต์เก่าจนหรือมาตรการอื่นๆที่เหมาะสมเพื่อบรรเทา

ปัญหาฝุ่นละออง ในช่วงวิกฤตของทุกปีจนกว่ามาตรฐานยูโร ๕ สำหรับรถยนต์ใหม่จะมีผลบังคับใช้ให้เร่งรัดให้มีการเชื่อมโยงโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่งสาธารณะ ทั้งระบบหลักและระบบรองให้มีประสิทธิภาพ ปลอดมลพิษและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ผลักดันการนำนวัตกรรมการควบคุมสัญญาณไฟจราจรอัจฉริยะที่เชื่อมโยงเครือข่ายถนนแต่ละสายที่มีความสัมพันธ์กันไม่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดพิจารณานำเงินรายได้ที่จัดเก็บมาจากภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงบางส่วนมาใช้เพื่อการอุดหนุนและสนับสนุนระบบขนส่งสายรอง (Feeder)เพิ่มความเข้มงวดมาตรฐานและวิธีการตรวจวัดการระบายมลพิษจากรถยนต์ ปรับลดอายุรถที่จะต้องเข้ารับการตรวจสภาพรถประจำปี พัฒนาระบบการตรวจสภาพรถยนต์ให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลผลการตรวจสภาพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพิ่มทางเลือกในการเดินทางสัญจรให้ประชาชนที่สะดวกและปลอดภัย เช่นทางจักรยาน ทางเดินเท้าที่สะดวกและปลอดภัย เป็นต้น การศึกษาความเหมาะสมในการจำกัดอายุการใช้งานรถยนต์ รวมถึงระบบการจัดการซากรถยนต์ที่หมดอายุการใช้งานการจัดการคมนาคมขนส่งด้าน Demand Side Management ให้ควบคุมการนำรถยนต์ใช้แล้วในต่างประเทศ (ใช้ส่วนตัว) เข้ามาในประเทศ การควบคุมการนำเข้าเครื่องยนต์เก่าใช้แล้ว (ทั้งรถและเรือ) โดยต้องเป็นไปตามมาตรฐานการระบายมลพิษสำหรับรถผลิตใหม่ที่ประเทศไทยบังคับใช้อยู่ ณ เวลาที่นำเข้า และต้องมีอายุไม่เกิน ๕ ปี ใช้มาตรการจูงใจเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการผลิตและการใช้รถยนต์ไฟฟ้า ให้กำหนดพื้นที่และมาตรการในการจำกัดจำนวนรถเข้าในเขตใจกลางเมืองให้มีการซื้อทดแทนรถราชการเก่าด้วยรถยนต์ไฟฟ้า

มาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) การประกอบด้วย

(๑) ปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีกำมะถันไม่เกิน ๑๐ ppm ให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และบังคับใช้น้ำมันเชื้อเพลิงที่มีกำมะถันไม่เกิน ๑๐ ppm ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นต้นไป บังคับใช้มาตรฐานการระบายมลพิษจากรถยนต์ใหม่ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลโดยให้มีความสอดคล้องกับเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ พิจารณากลไกของกองทุนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิง ให้เทียบเท่ามาตรฐานยูโร ๕ ได้ก่อนวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๗ พิจารณาให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีสำหรับรถยนต์และน้ำมันเชื้อเพลิงที่สามารถผลิตรถยนต์และน้ำมันเชื้อเพลิงที่เทียบเท่ามาตรฐานยูโร ๕ ได้ก่อนวันที่กฎหมายกำหนด ให้มีการบำรุงรักษาเครื่องยนต์รถยนต์เก่าจนหรือมาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมเพื่อบรรเทาปัญหาฝุ่นละออง ในช่วงวิกฤตของทุกปีจนกว่ามาตรฐานยูโร ๕ สำหรับรถยนต์ใหม่จะมีผลบังคับใช้ใช้มาตรการจูงใจเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการผลิตและการใช้รถยนต์ไฟฟ้าการเชื่อมโยงโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่งสาธารณะ ทั้งระบบหลักและระบบรองให้มีประสิทธิภาพ ปลอดมลพิษ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการเปลี่ยนรถโดยสารประจำทางของ ขสมก.ทั้งหมดให้เป็นรถที่มีมลพิษต่ำ (รถไฟฟ้า/NGV/มาตรฐาน EuroVI) การจัดการคมนาคมขนส่งด้าน Demand Side Management เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงบริการของประชาชนผู้ใช้บริการ ปรับปรุง/แก้ไขการเก็บภาษีประจำปีสำหรับรถยนต์ใช้งานการควบคุมการระบายฝุ่นจากการขนถ่ายสินค้าที่ท่าเรือและจากเรือสู่เรือการพิจารณาการย้ายท่าเรือคลองเตยออกจากพื้นที่กรุงเทพมหานครการห้ามนำเข้าเครื่องยนต์ใช้แล้วทุกประเภท การซื้อทดแทนรถราชการเก่าด้วยรถยนต์ไฟฟ้า ส่งเสริม/สนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้า และการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะการควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศจาก Non-road Engine ศึกษาการจัดเก็บค่าเดินทางเข้าออกพื้นที่ (Road Pricing or Congestion Charge) โดยจะได้มี

การศึกษาความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากที่สุดผลักดันนำนวัตกรรมการควบคุมสัญญาณไฟจราจรอัจฉริยะที่เชื่อมโยงเครือข่ายถนนแต่ละสายที่มีความสัมพันธ์กันไม่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด

๒.๒ ควบคุมและลดมลพิษจากไฟป่า/การเผาในที่โล่ง/ภาคการเกษตร

มาตรการเฉพาะกิจและระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๔) ประกอบด้วย

(๑) ส่งเสริมให้มีการจัดการเศษวัสดุทางการทำเกษตร โดยการนำมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการเผาในที่โล่ง เช่นการทำปุ๋ยหมัก การใช้เป็นเชื้อเพลิงผลิตพลังงาน เป็นต้นขยายเครือข่ายเกษตรปลอดการเผาให้แก่เกษตรกรการส่งเสริมวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ห้ามไม่ให้มีการเผาในพื้นที่ชุมชน ริมทาง และเผาขยะโดยเด็ดขาด การเพิ่มประสิทธิภาพของท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยยกระดับการป้องกันไฟป่าและจัดการไฟป่าอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้มาตรการทางสังคมกับผู้ลักลอบเผาป่า กำหนดมาตรการทางกฎหมายโดยการออกระเบียบกำหนดให้โรงงานน้ำตาลรับอ้อยไฟไหม้เข้าหีบได้ไม่เกินร้อยละ ๒๐ต่อวันภายในปี ๒๕๖๔ กำหนดมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐในการสนับสนุนเครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหาอ้อยไฟไหม้ กำหนดพื้นที่ปลอดการเผาอ้อย เพื่อเป็นจังหวัดต้นแบบปลอดการเผาอ้อย ตัดอ้อยสดร้อยละ ๑๐๐ จำนวน ๕ จังหวัด ในปี ๒๕๖๓ ส่งเสริมสินเชื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยอย่างครบวงจรการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ที่มีการเผาการเพิ่มประสิทธิภาพของท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อไม่ให้มีการกำจัดโดยการเผา ควบคุมเตาเผามูลฝอยติดเชื้อของสถานพยาบาลเพื่อไม่ให้มีการกำจัดโดยการเผาในที่โล่ง

(๒) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันและฝุ่นละอองภายใต้คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกหลักในการจัดทำแผนและกำกับดูแลการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละอองเร่งรัดการเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายโอนภารกิจการควบคุมไฟป่าให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเร่งขับเคลื่อนโครงการปลูกป่าและป้องกันไฟป่า

มาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) การประกอบด้วย

ให้มีการกำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติในการจัดการเศษวัสดุจากการทำเกษตรประเภทต่างๆ โดยให้มีการนำมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อไม่ให้มีการเผาในที่โล่ง ห้ามไม่ให้มีการเผาในที่โล่งและเผาขยะโดยเด็ดขาดให้มีการพิจารณาการพัฒนาระบบหรือยกระดับโดยผนวกมิติด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปในกระบวนการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารสำหรับพืชเกษตรที่มักมีการเผาวัสดุการเกษตรก่อนหรือหลังการเก็บเกี่ยวให้ความเข้มงวดขึ้น ใช้มาตรการหรือกลไกทางเศรษฐศาสตร์หรือมาตรการทางสังคมผลักดันให้เกิดแนวทางรับซื้อสินค้าจากเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานทางการเกษตรขยายเครือข่ายเกษตรปลอดการเผาให้แก่เกษตรกร รวมถึงการส่งเสริมวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยว การใช้มาตรการทางสังคมกับผู้ลักลอบเผาป่า การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ที่มีการเผา กำหนดมาตรการทางกฎหมายโดยการออกระเบียบกำหนดให้โรงงานน้ำตาลรับอ้อยไฟไหม้เข้าหีบได้ไม่เกินร้อยละ ๐-๕ต่อวันภายในปี ๒๕๖๕ เพื่อให้อ้อยไฟไหม้หมดไปภายในปี

๒๕๖๕ ป้องกันไฟป่าและจัดการไฟป่าอย่างมีประสิทธิภาพขับเคลื่อนโครงการปลูกป่าและป้องกันไฟป่าให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนด เพิ่มประสิทธิภาพของท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อไม่ให้มีการกำจัดโดยการเผา ควบคุมเตาเผามูลฝอยติดเชื้อของสถานพยาบาลเพื่อไม่ให้มีการกำจัดโดยการเผาในที่โล่งกำหนดแนวทางการจัดการปุ๋ยไนโตรเจน

๒.๓ ควบคุมและลดมลพิษจากการก่อสร้างและผังเมือง

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๔) ประกอบด้วย

กำหนดกฎระเบียบมาตรการและเกณฑ์ปฏิบัติที่ดีในการควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้างประเภทต่างๆ ส่งเสริมให้มีการจัดทำผังเมืองและการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่จะมีผลต่อการระบายอากาศและการสะสมของมลพิษทางอากาศ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับผู้ที่ทำให้กรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือเศษวัตถุก่อสร้างตกหล่น รั่วไหล ปลิว ฟุ้งกระจายลงบนถนน ส่งเสริมการก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองให้ได้ตามมาตรฐานสากล รวมถึงรณรงค์และสร้างแรงจูงใจให้องค์กรรัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนเข้าร่วมโครงการฯในลักษณะการดำเนินกิจกรรมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวยั่งยืน

มาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) ประกอบด้วย

บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับผู้ที่กระทำการใดๆ ที่ทำให้กรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือเศษวัตถุก่อสร้างตกหล่น รั่วไหล ปลิว ฟุ้งกระจายลงบนถนน ส่งเสริมการก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองให้ได้ตามมาตรฐานสากลรวมถึงรณรงค์และสร้างแรงจูงใจให้องค์กรรัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนเข้าร่วมโครงการฯในลักษณะการดำเนินกิจกรรมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวยั่งยืน

๒.๔ ควบคุมและลดมลพิษจากอุตสาหกรรม

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๔) ประกอบด้วย

กำหนดมาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศในรูป Loading ในพื้นที่ที่มีปัญหาฝุ่นละออง โดยคำนึงถึงความสามารถหรือศักยภาพในการรองรับมลพิษทางอากาศของพื้นที่ติดตั้งระบบตรวจสอบการระบายมลพิษทางอากาศแบบอัตโนมัติต่อเนื่องที่ปล่องของโรงงานอุตสาหกรรม จำพวก ๓ เตาเผาเชื้อเพลิงและหม้อน้ำหรือแหล่งกำเนิดความร้อนที่มีขนาดตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนด และรายงานผลผ่านระบบ on-line ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม การจัดทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ

มาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) การประกอบด้วย

ทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรมให้เทียบเท่ามาตรฐานสากลปรับปรุงการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพในภาคอุตสาหกรรม เพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียนและพลังงานทางเลือกในการผลิตไฟฟ้า

๒.๕ ควบคุมและลดมลพิษจากภาคครัวเรือน

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๔) และมาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) โดยเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องในการสนับสนุนการใช้พลังงานสะอาดในครัวเรือน พัฒนาและส่งเสริมการใช้เตาหุงต้มและเตาปิ้งย่างปลอดมลพิษ พัฒนาและส่งเสริมการใช้เตาเผาอิฐและถ่านปลอดมลพิษ

ตารางที่ ๒ แนวทางการดำเนินงานตามมาตรการที่ ๒ ป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด)

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
มาตรการที่ ๒ ป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด)	๒.๑ ควบคุมและลดมลพิษจากยานพาหนะ					
	๒.๑.๑ ใช้มาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้มีการนำน้ำมันเชื้อเพลิงมีกำมะถันไม่เกิน ๑๐ ppm มาจำหน่าย/ก่อนกฎหมายมีผลบังคับใช้		✓		พน.	
	๒.๑.๒ ปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีกำมะถันไม่เกิน ๑๐ ppm ให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และบังคับใช้น้ำมันเชื้อเพลิงที่มีกำมะถันไม่เกิน ๑๐ ppm ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นต้นไป			✓	พน.	
	๒.๑.๓ เพิ่มทางเลือกในการเดินทางสัญจรให้ประชาชนที่สะดวกและปลอดภัย เช่น ทำทางจักรยาน ทางเดินเท้าที่สะดวกและปลอดภัย เป็นต้น		✓		คค. จังหวัด ท้องถิ่น	
	๒.๑.๔ เร่งรัดให้มีการเชื่อมโยงโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่งสาธารณะทั้งระบบหลักและระบบรองให้มีประสิทธิภาพ ปลอดมลพิษ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ		✓	✓	คค.	
	๒.๑.๕ ควบคุมการนำรถยนต์ใช้แล้วในต่างประเทศ (ใช้ส่วนตัว) เข้ามาในประเทศไทย โดยต้องเป็นไปตามมาตรฐานการระบายมลพิษทางสำหรับรถผลิตใหม่ที่ประเทศไทยบังคับใช้อยู่ ณ เวลาที่นำเข้า		✓		พณ.	
	๒.๑.๖ ควบคุมการนำเข้าเครื่องยนต์เก่าใช้แล้ว (ทั้งรถและเรือ) ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศสำหรับรถผลิตใหม่ที่ประเทศไทยบังคับใช้อยู่ ณ เวลาที่นำเข้า และต้องมีอายุไม่เกิน ๕ ปี		✓		พณ.	
	๒.๑.๗ ห้ามนำเข้าเครื่องยนต์ใช้แล้วทุกประเภท			✓	พณ.	

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๒.๑.๘ เพิ่มความเข้มงวดมาตรฐานและวิธีการตรวจวัดการระบายมลพิษจากรถยนต์		✓		คค.	
	๒.๑.๙ พัฒนาระบบการตรวจสภาพรถยนต์ให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลผลการตรวจสภาพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น		✓		คค.	
	๒.๑.๑๐ ปรับลดอายุรถที่จะต้องเข้ารับการตรวจสภาพรถประจำปี			✓	คค.	
	๒.๑.๑๑ ใช้มาตรการจูงใจเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการและการใช้รถยนต์ไฟฟ้า		✓		อก.พน. คค.	
	๒.๑.๑๒ ซื้อทดแทนรถราชการเก่าด้วยรถยนต์ไฟฟ้า		✓	✓	หน่วยราชการ	
	๒.๑.๑๓ การจัดการคมนาคมขนส่งด้าน Demand Side Management เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงบริการของประชาชนผู้ใช้บริการ		✓	✓	คค.	
	๒.๑.๑๔ กำหนดพื้นที่และมาตรการในการจำกัดจำนวนรถเข้าในเขตใจกลางเมือง		✓		ตช.	
	๒.๑.๑๕ ศึกษาความเหมาะสมในการจำกัดอายุการใช้งานรถยนต์รวมถึงระบบการจัดการซากรถยนต์ที่หมดอายุการใช้งาน		✓		คค.,ทส., อก.	
	๒.๑.๑๖ ศึกษาการจัดเก็บค่าเดินทางเข้าออกพื้นที่ (Road Pricing or Congestion Charge) โดยจะได้มีการศึกษาความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากที่สุด			✓	คค., กทม.	
	๒.๑.๑๗ บังคับใช้มาตรฐานการระบายมลพิษจากรถยนต์ใหม่ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลสอดคล้องกับเทคโนโลยี สังคมและเศรษฐกิจ		✓	✓	อก.	

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๒.๑.๑๖ พิจารณากลไกของกองทุนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิง ให้เทียบเท่ามาตรฐานยูโร ๕ ได้ก่อนวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๗		✓	✓	พน	
	๒.๑.๑๗ พิจารณาให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีสำหรับรถยนต์และน้ำมันเชื้อเพลิงที่สามารถผลิตรถยนต์และน้ำมันเชื้อเพลิงที่เทียบเท่ามาตรฐานยูโร ๕ ได้ก่อนวันที่กฎหมายกำหนด		✓	✓	กค	
	๒.๑.๑๘ ให้มีการบำรุงรักษาเครื่องยนต์รถยนต์เก่าจนหรือมาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมเพื่อบรรเทาปัญหาฝุ่นละออง ในช่วงวิกฤตของทุกปีจนกว่ามาตรฐานยูโร ๕ สำหรับรถยนต์ใหม่จะมีผลบังคับใช้		✓	✓	อก.,เอกชน, สภาอุตสาหกรรม บริษัทรถยนต์	
	๒.๑.๑๙ เปลี่ยนรถโดยสารประจำทางของ ขสมก. ทั้งหมด ให้เป็นรถที่มีมลพิษต่ำ (รถไฟฟ้า/NGV/มาตรฐาน Euro VI)			✓	คค., ขสมก.	
	๒.๑.๒๐ ส่งเสริม/สนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้า และการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ			✓	ราชการ เอกชน	ประชาชน
	๒.๑.๒๑ ปรับปรุง/แก้ไข การเก็บภาษีประจำปีสำหรับรถยนต์ใช้งาน			✓	คค.	
	๒.๑.๒๑ ควบคุมการระบายฝุ่นจากการขนถ่ายสินค้าที่ท่าเรือและจากเรือสู่เรือ			✓	คค.	ทส.
	๒.๑.๒๒ พิจารณาการย้ายท่าเรือคลองเตยออกจากพื้นที่กรุงเทพมหานคร			✓	คค.	
	๒.๑.๒๓ ควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศจาก Non-road Engine เช่น เครื่องจักรกล (ดีเซล) ที่ใช้ในการก่อสร้าง/การเกษตร อุปกรณ์ภาคพื้นในสนามบิน รถไฟ เป็นต้น			✓	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	<u>๒.๒ ควบคุมและลดมลพิษจากไฟป่า/การเผาในที่โล่ง/ภาคการเกษตร</u>					
	๒.๒.๑ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควัน และฝุ่นละอองภายใต้คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกหลักในการจัดทำแผนและกำกับดูแลการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันและฝุ่นละออง	✓			ทส., มท.	

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๒.๒.๒ เร่งรัดการเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายโอนภารกิจการควบคุมไฟป่าให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	✓			ทส., มท.	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๒.๒.๓ ขับเคลื่อนโครงการปลูกป่าและป้องกันไฟป่า	✓	✓	✓	ทส., มท. จังหวัด	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๒.๒.๔ ยกระดับการป้องกันไฟป่าและจัดการไฟป่าอย่างมีประสิทธิภาพ		✓	✓	ทส., มท.,	กห., จังหวัด,ท้องถิ่น
	๒.๒.๕ บังคับใช้กฎหมายและใช้มาตรการทางสังคมกับผู้ลักลอบเผาป่า	✓			มท.,ทส.	กห.,ตช.
	๒.๒.๖ สื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ที่มีการเผาเพื่อไม่ให้มีการเผา		✓	✓	นร. ,มท.,กษ.	ทส.,คค.
	๒.๒.๗ ส่งเสริมให้มีการจัดการเศษวัสดุทางการทำเกษตรประเภทต่างๆ โดยการนำมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการเผาในที่โล่ง เช่นการทำปุ๋ยหมัก การใช้เป็นเชื้อเพลิงผลิตพลังงาน เป็นต้น		✓	✓	กษ.,พน., อก.	
	๒.๒.๘ ส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว/พืชที่มีการเผา		✓	✓	กษ.	
	๒.๒.๙การสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา		✓	✓	กษ.	
	๒.๒.๑๐ การส่งเสริม/การขยายพื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์		✓	✓	กษ.	
	๒.๒.๑๑การส่งเสริมการทำวนเกษตรในพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน		✓	✓	กษ.	

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๒.๒.๑๒ ห้ามการเผาในชุมชน ริมทาง และเผาขยะโดยเด็ดขาดในกรุงเทพมหานคร จังหวัดปริมณฑล และจังหวัดอื่น ๆ		✓	✓	มท. คค. กทม. จังหวัด ท้องถิ่น	
	๒.๒.๑๓ กำหนดมาตรการทางกฎหมายโดยการออกระเบียบกำหนดให้โรงงานน้ำตาลรับอ้อยไฟไหม้เข้าหีบได้ไม่เกินร้อยละ๒๐ต่อวันภายในปี ๒๕๖๔ และให้อ้อยไฟไหม้หมดไปภายในปี ๒๕๖๕		✓	✓	อก..	กษ.,จังหวัด, ท้องถิ่น
	๒.๒.๑๔ กำหนดพื้นที่ปลอดการเผาอ้อยเพื่อเป็นจังหวัดต้นแบบปลอดการเผาอ้อยตัดอ้อยสดร้อยละ ๑๐๐ จำนวน ๕ จังหวัด ในปี ๒๕๖๓		✓		อก.	กษ
	๒.๒.๑๕ให้มีการพิจารณาการพัฒนาระบบหรือยกระดับโดยผนวกมิติด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปในกระบวนการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหรือมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร สำหรับพืชเกษตรที่มักมีการเผาวัสดุการเกษตรก่อนหรือหลังการเก็บเกี่ยวให้ความเข้มงวดขึ้น ใช้มาตรการกลไกทาง/เศรษฐศาสตร์หรือมาตรการทางสังคมผลักดันให้เกิดแนวทางรับซื้อสินค้าจากเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานทางการเกษตรที่ดี			✓	กษ.	
	๒.๒.๑๖ส่งเสริมการใช้มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมการป้องกันไม่ให้เกิดการเผาในที่โล่งและไฟป่า อาทิ มาตรการสร้างแรงจูงใจ มาตรการทางภาษี		✓	✓	กค.,มท.,	ทส.,จังหวัด

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๒.๒.๑๗การช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งเสริมให้ทำการเกษตรแบบลดการปล่อยฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เพื่อสร้างความยั่งยืนทางในภาคเกษตร		✓	✓	กค.	
	๒.๒.๑๘ ปรับปรุงการจัดการปุ๋ยไนโตรเจน			✓	กษ.	
	๒.๒.๑๙ ปรับปรุงการจัดการปศุสัตว์			✓	กษ	
	๒.๒.๒๐ การเพิ่มประสิทธิภาพของท้องถิ่นการจัดการขยะ มูลฝอย เพื่อไม่ให้มีการกำจัดขยะโดยการเผาในที่โล่ง				มท.จังหวัด, ท้องถิ่น	ทส.
	๒.๒.๒๑ ควบคุมเตาเผามูลฝอยติดเชื้อของสถานพยาบาล		✓	✓	สธ.	
	<u>๒.๓ควบคุมและลดมลพิษจากการก่อสร้างและผังเมือง</u>					
	๒.๓.๑ กำหนดกฎระเบียบมาตรการและเกณฑ์ปฏิบัติที่ดีในการควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้างประเภทต่างๆเช่นการก่อสร้างอาคารการก่อสร้างถนนและทางพิเศษการก่อสร้างรถไฟฟ้า		✓		จังหวัด, ท้องถิ่น	
	๒.๓.๒ส่งเสริมให้มีการจัดทำผังเมืองและการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆต้องคำนึงถึงปัจจัยที่จะมีผลต่อการระบายอากาศและการสะสมของมลพิษทางอากาศ		✓		มท.,จังหวัด, ท้องถิ่น	
	๒.๓.๓บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับผู้ที่กระทำการใดๆที่ทำให้กรวดหินดินเลนทรายหรือเศษวัตถุก่อสร้างตกหล่นรั่วไหลปลิวฟุ้งกระจายลงบนถนน		✓	✓	จังหวัด ท้องถิ่น ตช.	
	๒.๓.๔ส่งเสริมการก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม		✓	✓	หน่วยงานภาครัฐ	

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๒.๓.๕ เพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง ให้ได้ตามมาตรฐานสากล (๙ตรม./คน)		✓	✓	จังหวัด, ท้องถิ่น	
	๒.๓.๖ รณรงค์และสร้างแรงจูงใจให้องค์กรรัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนเข้าร่วมโครงการฯในลักษณะการดำเนินกิจกรรมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)ในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน		✓	✓	กทม. จังหวัด มท.	ภาคเอกชน
	๒.๔ควบคุมและลดมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม					
	๒.๔.๑ กำหนดมาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศในรูปแบบ Loading โดยคำนึงถึงความสามารถหรือศักยภาพในการรองรับมลพิษทางอากาศของพื้นที่		✓		ทส., อก.	
	๒.๔.๒ การติดตั้งระบบตรวจสอบการระบายมลพิษทางอากาศแบบอัตโนมัติต่อเนื่องที่ปล่องของโรงงานอุตสาหกรรม จำพวก ๓ เตาเผาเชื้อเพลิงและหม้อไอน้ำที่มีขนาดตามที่กำหนด และรายงานผลผ่านระบบ on-line ไปยังกระทรวงอุตสาหกรรม		✓		อก.	
	๒.๔.๓ จัดทำทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (Pollutant Release and Transfer Register)		✓		อก.	ทส.

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น (๒๕๖๓-๒๕๖๔)	ระยะยาว (๒๕๖๕-๒๕๖๗)	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๒.๔.๔ทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรมให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล			✓	ทส., อก.	
	๒.๔.๕ปรับปรุงการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพในภาคอุตสาหกรรม			✓	อก.	
	๒.๔.๖เพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียนและพลังงานทางเลือกในการผลิตไฟฟ้า			✓	พน.	
	๒.๕ ควบคุมและลดมลพิษจากภาคครัวเรือน					
	๒.๕.๑สนับสนุนการใช้พลังงานสะอาดในครัวเรือน		✓	✓	พน.	
	๒.๕.๒พัฒนาและส่งเสริมการใช้เตาหุงต้มและเตาปิ้งย่างปลอดมลพิษ		✓	✓	พน.	ท้องถิ่น,อว.
	๒.๕.๓พัฒนาและส่งเสริมการใช้เตาเผาอิฐและถ่านปลอดมลพิษ		✓	✓	พน.	ท้องถิ่น,อว.

มาตรการที่๓การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ

เป็นการพัฒนาระบบเครื่องมือกลไกในการบริหารจัดการรวมถึงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจและกำหนดแนวทางมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาในอนาคต ประกอบด้วยมาตรการระยะสั้นและระยะยาว

ผลผลิต	หน่วยงานหลัก
๑) เครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศให้ครอบคลุมทั่วประเทศภายในปี๒๕๖๗	กระทรวงมหาดไทยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒) มีเครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารจัดการ - ระบบฐานข้อมูลด้านมลพิษ/สิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพ๑ระบบ - ระบบคาดการณ์สถานการณ์ฝุ่นละออง ๑ ระบบ - กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อลดมลพิษข้ามแดน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงศึกษาธิการกระทรวงอุตสาหกรรมกระทรวงต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม

โดยมีแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาระบบเครื่องมือกลไกในการบริหารจัดการมลพิษ (รายละเอียดดังตารางที่ ๓) ดังนี้

๓.๑พัฒนาเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๔)และมาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) โดยเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องในการขยายเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศและให้ท้องถิ่นติดตามตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่ของตนเองพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นในการดำเนินการติดตามการตรวจสอบคุณภาพอากาศการพัฒนาเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศเสริมเพื่อเป็นการเฝ้าระวังในพื้นที่

๓.๒ทบทวน/ปรับปรุงกฎหมาย/มาตรฐาน/แนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานการณ์

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๔)ประกอบด้วย

การกำหนดค่ามาตรฐาน $PM_{2.5}$ในบรรยากาศให้เป็นไปตามเป้าหมายระยะที่ ๓ขององค์การอนามัยโลก (WHO IT-3) การปรับปรุง พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมทั้งศึกษาความเหมาะสมเรื่องกฎหมายอากาศสะอาด (Clean Air Act)รวมถึงการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดระบบการจัดการเชื้อเพลิงในภาคการเกษตร

มาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) ประกอบด้วย

การศึกษาความเหมาะสมเรื่องกฎหมายอากาศสะอาด (Clean Air Act)รวมถึงการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดระบบการจัดการเชื้อเพลิงในภาคการเกษตร

๓.๓ส่งเสริมการวิจัย/พัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการติดตามตรวจสอบการตรวจวิเคราะห์และนวัตกรรมเพื่อลดมลพิษทางอากาศ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ด้านการจัดการคุณภาพอากาศรวมถึงเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดองค์ความรู้

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๔)ประกอบด้วย

ดำเนินโครงการนำร่องเพื่อทดสอบความเป็นไปได้ในการติดตั้งอุปกรณ์กรองฝุ่น (Diesel Particulate Filter, DPF) ในรถใช้งาน การจัดทำคู่มือการเรียนการสอนว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและข้อควรปฏิบัติในการร่วมกันลดโลกร้อนเพื่อสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการลดมลพิษทางอากาศ (รวมถึงสาเหตุ/การป้องกันการเกิดฝุ่นละออง)การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดองค์ความรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายประชาสังคมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น เอกชน ประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมสร้างความตระหนักและปรับพฤติกรรมของประชาชนในการลดการปล่อยมลพิษจากกิจกรรมต่างๆ และการพัฒนาประสิทธิภาพและช่องทางการเผยแพร่ของเครือข่ายการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายสื่อมวลชน/วิทยุชุมชน เครือข่ายภาคประชาชน/สถานศึกษา เครือข่าย อสม. เป็นต้น

มาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) ประกอบด้วย

ศึกษาเหมาะสมในการใช้เครื่องมือการตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบเซนเซอร์การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดองค์ความรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายประชาสังคมเพื่อสร้างความตระหนักรู้และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น เอกชน ประชาชน

๓.๔ การแก้ไขปัญหามลพิษข้ามแดน

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๔) ประกอบด้วย

การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษหมอกควันข้ามแดน : เจรจาเพื่อขยายกรอบระยะเวลาและเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานตามโรดแมปอาเซียนปลอดหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Transboundary Haze - Free Roadmap)และแผนปฏิบัติการเชียงราย๒๐๑๗เพื่อป้องกันมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ChiangRai 2017 Plan of Action for Transboundary Haze Pollution Control in the Mekong Sub-Region)ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษโดยใช้กลไกในทุกระดับได้แก่ ระดับอาเซียน ระดับคณะกรรมการชายแดนภายใต้กระทรวงกลาโหม และระดับจังหวัด/เมืองชายแดนคู่ขนานระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และการป้องกันมลพิษข้ามแดนจากการขนส่ง

มาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) ประกอบด้วย

การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามข้อตกลงเรื่องมลพิษหมอกควันข้ามแดนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ โดยใช้กลไกในทุกระดับได้แก่ ระดับอาเซียน ระดับคณะกรรมการชายแดนภายใต้กระทรวงกลาโหม และระดับจังหวัดชายแดนคู่ขนานระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน .

๓.๕ จัดทำบัญชีการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิด

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๔)และระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗)

การจัดทำบัญชีการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดเป็นระยะๆเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนด/ปรับปรุงแนวทางและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ

๓.๖พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบเฝ้าระวังที่เป็นหนึ่งเดียว

มาตรการระยะสั้น(พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๔)

บูรณาการระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบทั้งแหล่งกำเนิดปริมาณมลพิษในบรรยากาศและผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการและสื่อสารแจ้งเตือนพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากมลพิษทางอากาศและการรายงานผลสร้างความเข้มแข็งของประชาชนชุมชนในการดูแลป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ

มาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗)

บูรณาการระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบทั้งแหล่งกำเนิดปริมาณมลพิษในบรรยากาศและผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการและสื่อสารแจ้งเตือนพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากมลพิษทางอากาศและการรายงานผลสร้างความเข้มแข็งของประชาชนชุมชนในการดูแลป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพการพัฒนาAir Quality Health Index และทบทวนดัชนีคุณภาพอากาศ(AQI) ของประเทศไทย

๓.๗พัฒนาระบบคาดการณ์สถานการณ์ฝุ่นละออง

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๔)ประกอบด้วย

การพัฒนาระบบคาดการณ์สถานการณ์ฝุ่นละอองเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการทบทวน/ปรับปรุงมาตรการและแนวทางการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษการพัฒนาแบบจำลองการพยากรณ์คุณภาพอากาศความละเอียดสูงและพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศเพื่อประเมินฝุ่นละอองเชิงพื้นที่

มาตรการระยะยาว (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๗)

การพัฒนาแบบจำลองการพยากรณ์คุณภาพอากาศความละเอียดสูงและพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศเพื่อประเมินฝุ่นละอองเชิงพื้นที่

๓.๘ พัฒนาระบบเตือนภัย และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๔)ประกอบด้วย

จัดทำฐานข้อมูลสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากไฟป่าและการเผาในที่โล่ง พัฒนาระบบเตือนภัย และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ รวมถึง การพัฒนาและใช้งานแอปพลิเคชันและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ตารางที่ ๓ แนวทางการดำเนินงานตามมาตรการที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น	ระยะยาว	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
มาตรการที่๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ	๓.๑พัฒนาเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ					
	๓.๑.๑ขยายเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศให้ครอบคลุมทุกจังหวัดและสารมลพิษหลักและให้ท้องถิ่นติดตามตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่ของตนเอง		✓	✓	ทส.,มท. กทม.	
	๓.๑.๒พัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นในการดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศในพื้นที่รับผิดชอบ		✓		ทส., มท.	
	๓.๑.๓พัฒนาเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศเสริมเพื่อเป็นการเฝ้าระวังในพื้นที่				ทส. มท. อว.	
	๓.๒ ทบทวน/ปรับปรุงกฎหมาย/มาตรฐาน/แนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานการณ์					
	๓.๒.๑ปรับปรุงค่ามาตรฐาน $PM_{2.5}$ในบรรยากาศให้เป็นไปตามเป้าหมายระยะที่๓ขององค์การอนามัยโลก		✓		ทส.,สธ.	
	๓.๒.๓ ปรับปรุงพ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการมลพิษทางอากาศรวมทั้งศึกษาความเหมาะสมเรื่องกฎหมายอากาศสะอาด (Clean Air Act)		✓		ทส.	
	๓.๒.๔ พิจารณาความเหมาะสมในการจัดระบบการจัดการเชื้อเพลิงในภาคการเกษตร		✓	✓	กษ. ท้องถิ่น	

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น	ระยะยาว	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๓.๓ส่งเสริมการวิจัย/พัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการติดตามตรวจสอบการตรวจวิเคราะห์ และนวัตกรรมเพื่อลดมลพิษทางอากาศเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ด้านการจัดการคุณภาพอากาศรวมถึงเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดองค์ความรู้					
	๓.๓.๑ พิจารณาความเหมาะสมในการตรวจวัดคุณภาพอากาศโดยใช้เครื่องมือตรวจวัดแบบเซนเซอร์			✓	อว., ทส.	
	๓.๓.๒ดำเนินโครงการนำร่องเพื่อทดสอบความเป็นไปได้ในการติดตั้งอุปกรณ์กรองฝุ่น (Diesel Particulate Filter, DPF) ในรถใช้งาน		✓		อว.	ทส., อก.
	๓.๓.๓วิจัย/พัฒนาองค์ความรู้นวัตกรรมในเรื่องข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษทางอากาศวิธีการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษทางอากาศอย่างง่ายสำหรับประชาชนเกณฑ์พิจารณาประกาศควบคุมการทำกิจกรรมนอกบ้านหรือทำกิจกรรมของสถานศึกษานวัตกรรมในการป้องกันตนเองจากมลพิษทางอากาศข้อมูลเศรษฐศาสตร์ด้านสุขภาพจากมลพิษทางอากาศ		✓		สธ.วช./อว/ทส./สกว.	สถาบันการศึกษา/อาชีวศึกษา/
	๓.๓.๔ จัดทำคู่มือการเรียนการสอนว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและข้อควรปฏิบัติในการร่วมกันลดโลกร้อน เพื่อสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการลดการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิด และการป้องกันสุขภาพ		✓		ศธ.	ทส./สธ.

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น	ระยะยาว	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๓.๓.๕ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดองค์ความรู้รวมทั้งสร้างเครือข่ายประชาสังคมเพื่อสร้างความตระหนักรู้และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นเอกชนประชาชน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ ผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างสภาพอุตุนิยมวิทยากับมลพิษ ผลการศึกษาวิจัย เป็นต้น		✓	✓	ทส. ,นร.,สธ.,	ศธ., สถาบันการศึกษา สกว. ,วช.
	๓.๓.๖ การพัฒนาประสิทธิภาพและช่องทางการเผยแพร่ของเครือข่ายการสื่อสารประชาสัมพันธ์ เครือข่ายสื่อมวลชน/วิทยุชุมชน เครือข่ายภาคประชาชน/สถานศึกษา เครือข่าย อสม.เป็นต้น		✓		นร	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๓.๓.๗ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมสร้างความตระหนักและปรับพฤติกรรมของประชาชนในการลดการปล่อยมลพิษจากกิจกรรมต่างๆ		✓		ทส.คค. มท.อก. สธ.นร.	หน่วยงานภาครัฐ
	<u>๓.๔ การแก้ไขปัญหามลพิษข้ามแดน</u>					
	๓.๔.๑การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามข้อตกลงระหว่างประเทศเรื่องมลพิษหมอกควันข้ามแดน - เจรจาเพื่อขยายกรอบระยะเวลาและเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานตามโรดแมปอาเซียนปลอดหมอกควันข้ามแดนและแผนปฏิบัติการเชียงราย ๒๐๑๗ เพื่อป้องกันมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน - ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน โดยใช้กลไกในทุกระดับได้แก่ระดับอาเซียนระดับ	 ✓	 ✓ ✓	 ✓	 ทส. ทส. กห. มท.	 กต. กต.

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น	ระยะยาว	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	คณะกรรมการชายแดนภายใต้กระทรวงกลาโหมและระดับจังหวัด/เมืองชายแดนคู่ขนานระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน					
	๓.๔.๒การป้องกันมลพิษข้ามแดนจากการขนส่ง - การจัดการมลพิษทางอากาศและของเสียจากรถยนต์เช่นการพิจารณาปรับปรุงมาตรฐานรถยนต์และน้ำมันในภูมิภาคอาเซียนให้มีระดับใกล้เคียงกัน		✓		ทส.	คค. กต.
	๓.๕ จัดทำบัญชีการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดเป็นระยะ ๆ		✓	✓	ทส.	อก.จังหวัด ท้องถิ่น
	๓.๖พัฒนาระบบฐานข้อมูลเฝ้าระวังที่เป็นหนึ่งเดียว		✓			
	๓.๖.๑ บูรณาการระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบทั้งแหล่งกำเนิดปริมาณมลพิษในบรรยากาศและผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการและสื่อสารแจ้งเตือน		✓	✓	ทส./ดต., สธ.	ทุกหน่วยงาน
	๓.๖.๒ พัฒนาระบบเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากมลพิษทางอากาศและการรายงานผล		✓	✓	สธ	รพ.เอกชน/กทม. มหาวิทยาลัย/กห.

มาตรการ	แนวทางการดำเนินงาน	ช่วงวิกฤต/เฉพาะกิจ	ระยะสั้น	ระยะยาว	หน่วยงานรับผิดชอบ	
					หลัก	สนับสนุน
	๓.๖.๓.พัฒนาAir Quality Health Index			✓	สธ	
	๓.๖.๔ ทบทวนดัชนีคุณภาพอากาศ(AQI) ของประเทศไทย			✓	ทส	
	๓.๖.๕ สร้างความเข้มแข็งของประชาชนชุมชนในการดูแลป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ		✓	✓	พม./สธ.	ทส./มท./จังหวัด/นร.
	๓.๗ พัฒนาระบบคาดการณ์สถานการณ์ฝุ่นละออง					
	๓.๗.๑ พัฒนาระบบคาดการณ์สถานการณ์ฝุ่นละออง	✓	✓		ทส	อว. ดศ.
	๓.๗.๒ พัฒนาแบบจำลองการพยากรณ์คุณภาพอากาศความละเอียดสูงและพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศเพื่อประเมินฝุ่นละอองเชิงพื้นที่	✓		✓	อว.	ทส. ดศ.
	๓.๘ พัฒนาระบบเตือนภัย และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ					
	๓.๘.๑ จัดทำฐานข้อมูลสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากไฟป่าและการเผาในที่โล่ง		✓		ทส.,มท., อว.	สสส.
	๓.๘.๒ พัฒนาระบบเตือนภัยระบบสนับสนุนการตัดสินใจ และการใช้งานแอพพลิเคชันและเทคโนโลยีที่ทันสมัย	✓	✓		ทส.,อว.	มท. จังหวัด

บทที่ ๓
แนวทางการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมนผล

แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อาศัยมติคณะรัฐมนตรีเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมโดยเร็ว โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำมาตรการและแนวทางการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการฉบับนี้ไปปฏิบัติ

๓.๑ กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง

๑. กลไกในการขับเคลื่อนมาตรการที่๑

ใช้กลไกของระบบศูนย์สั่งการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) ภายใต้ พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ในการเข้าควบคุมสถานการณ์อำนวยการสั่งการประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานส่วนราชการต่างๆเพื่อให้สถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว

๒. กลไกในการขับเคลื่อนมาตรการที่ ๒

ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายออกกฎระเบียบ/แนวทาง/ข้อบังคับในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง

๓. กลไกในการขับเคลื่อนมาตรการที่๓

ใช้กลไกคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นกลไกหลักร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล รวมถึงใช้กลไกของคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านวิชาการและด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ คณะอนุกรรมการด้านวิชาการแก้ไขปัญหามลภาวะทางอากาศ และคณะอนุกรรมการสื่อสารการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ

๓.๒ การติดตามประเมินผล

ตามที่คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีมติให้การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองเป็นวาระแห่งชาติเพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งนี้ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นกลไกหลักร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว ดังนั้น กระบวนการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติฯ ติดตาม และประเมินผล มีดังนี้

๑. ใช้กลไกคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขับเคลื่อนให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติฯ การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ

๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติฯ

๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวบรวมผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปีละ ๒ ครั้ง และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
อักษรย่อและรายชื่อหน่วยงาน

อักษรย่อ	ชื่อหน่วยงาน
มท.	กระทรวงมหาดไทย
ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สธ.	กระทรวงสาธารณสุข
พน.	กระทรวงพลังงาน
คค.	กระทรวงคมนาคม
พณ.	กระทรวงพาณิชย์
กค.	กระทรวงการคลัง
อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
อว.	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ปรับเปลี่ยนจากเดิม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)
ศธ.	กระทรวงศึกษาธิการ
นร.	สำนักนายกรัฐมนตรี
กต.	กระทรวงการต่างประเทศ
ดศ.	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
กห.	กระทรวงกลาโหม
ตช.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
กทม.	กรุงเทพมหานคร
ขสมก.	องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
ฝล.	กรมฝนหลวงและการบินเกษตร
สกว.	สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย
วช.	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
กพ.	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
สสส	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ